

8. Środkowosłowacka Konferencja Ornitologiczna (Zwoleń, 10–12 II 1995 r.)

Był rok 1954, gdy w bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego przeglądałem literaturę do mojej pracy magisterskiej. Wtedy to znalazłem artykuł F. J. Turčka „*K štúdiu populácie vtákov v teréne*” i postanowiłem do autora napisać. W odpowiedzi otrzymałem bardzo serdeczny list z zaproszeniem do odwiedzenia Bańskiej Szczawnicy na Słowacji. Nie minął rok i już w sierpniu 1955 r. wyjechałem po raz pierwszy w swoim życiu za granicę – do Czechosłowacji, na zaproszenie i z pokryciem kosztów pobytu przez autora artykułu. Dr F. J. Turček był genialnym samoukiem, autorem 300 prac naukowych i 13 książek, twórcą lub współtwórcą słowackiej ekologii, naukowego łowiectwa, ornitologii i teriologii. Od 1955 r. co dwa, trzy lata odwiedzałem dr. Turčka, aż do Jego śmierci w 1977 r. Dzięki życzliwości młodszej generacji ornitologów i ekologów słowackich znów często bywam w ich pięknym kraju.

W 1983 r. przestało istnieć Czechosłowackie Towarzystwo Ornitologiczne, gdyż przekształcone zostało w Czeskie Towarzystwo Ornitologiczne. W tej sytuacji ornitolodzy słowaccy zaczęli myśleć o utworzeniu własnego towarzystwa. Już w 1985 r. powstało Słowackie Towarzystwo Ornitologiczne z dr. B. Matouškiem jako przewodniczącym. Wkrótce powstały też sekcje regionalne, np. w 1988 r. – środkowosłowacka (A. Krištin). Powstały również sekcje zajmujące się badaniem i ochroną ptaków drapieżnych i sów (S. Danko), bocianów białych (*Ciconia ciconia*) (M. Fulin), kraskowatych (I. Valach), kuraków leśnych (M. Saniga), ptaków wodnych (A. Darolová) i dzierzb (A. Krištin). Odrębne grupy zajmują się ilościowym badaniem ptaków (R. Kropil) oraz ich obrączkowaniem (J. Korňan). (Nie istnieje jeszcze biuro obrączkowania ptaków na Słowacji, a ornitolodzy słowaccy korzystają z obrączek czeskich i z tamtejszego biura.) Słowackie Towarzystwo Ornitologiczne liczy około 400 członków, jego organem jest rocznik „*Tichodroma*” wychodzący od 1987 r.; nieregularnie ukazują się ponadto „*Spravy Slovenskej Ornitologickej Spoločnosti*”.

W lutym 1995 r. w Zwoleniu odbyła się Ósma Środkowosłowacka Konferencja Ornitologiczna na temat „*Ekologia i ochrona ptaków*”, zorganizowana przez Środkowosłowacką Sekcję Słowackiego Towarzystwa Ornitologicznego, Zakład Ekologii Lasu Słowackiej Akademii Nauk oraz Wydział Leśny Politechniki w Zwoleniu. Uczestniczyło w niej 159 osób, w tym 68 z Republiki Czeskiej, 1 z Węgier oraz niżej podpisany.

Wygłoszono 49 krótkich (15-minutowych) referatów. Po otwarciu Konferencji przez zastępcę dyrektora Zakładu Ekologii Lasu SAN, dr. P. Zacha, również czynnego ornitologa, obrady rozpoczął dr. B. Matoušek, dyrektor Muzeum Narodowego Słowacji w Bratysławie, wspomnieniem o działalności naukowej i dydaktycznej niedawno zmarłego profesora O. Feriansa. Następnie niżej podpisany przedstawił referat na temat możliwości oceny ilości tłuszczu za pomocą pomiaru przewodnictwa elektrycznego przez ciało ptaka, a S. Bureš z Ołomuńca – referat o wynikach badań nad przyczynami śmiertelności piskląt *Anthus pratensis* i *A. spinoletta* w warunkach różnego skażenia środowiska i różnego podłoża (granitowe i wapienne)

Ornitolodzy słowaccy, podobnie jak czescy, intensywnie rozwijają badania biologii i sposobów ochrony ptaków drapieżnych, sów i kuraków leśnych, co znalazło wyraz w liczbie wygłoszonych referatów o tej tematyce. Wiąże się to z bardzo liczną u nich populacją wielu ptaków drapieżnych (ok.

70 par orłów przednich *Aquila chrysaetos*, 34 pary orłów cesarskich *Aquila heliaca*, 41 par rarogów *Falco cherrug*). Mają też specjalne czasopismo o nazwie „Buteo”. Oto tytuły niektórych referatów: „Pokarm w okresie lęgowym orłów przednich (*Aquila chrysaetos*) z Wielkiej Fatry” (J. Kadlečik i M. Macek). Autorzy wykorzystali obserwacje wizualne pokarmu przynieszonego przez orły pisklętom, prowadzone podczas dyżurów przy gniazdach od kwietnia do sierpnia; „Pokarm puchacza *Bubo bubo* na Orawie” (J. Obuch i D. Karaska); „Pokarm sowy uszatej *Asio otus*” (K. Sotnar); „Ptaki w pokarmie puszczyka *Strix aluco*” (K. Zvářal i J. Obuch). Wszystkie te prace oparte były na ogromnym materiale, np. pokarm *Asio otus* obejmował 43 000 ofiar. Dalsze prace dotyczyły pokarmu *Acrocephalus arundinaceus* (A. Trnka) i *Oenanthe oenanthe* (A. Exnerova). Szereg prac poświęcono badaniom zagęszczenia ptaków lęgowych w naddunajskich lasach, w kserotermicznych lasach wschodniej Słowacji oraz na byłych poligonach wojsk radzieckich.

Trzy referaty dotyczyły rozmieszczenia, zagęszczenia i biologii dzierzb, głównie *Lanius minor* (A. Krištin, A. Darolová, J. Sládek) i również trzy – rozmieszczenia gniazd bociana białego na Słowacji (M. Fulin, D. Karaska). Kilka referatów poświęcono badaniom ptaków wodnych (P. Musil, Praga, M. Demko); P. Urban przedstawił referat na temat „Ptaki w pokarmie wydry”. Referaty A. Tirindy (Bratysława), A. Exnerovej, D. Storchy (Praga) i Š. Pavlika (Zwoleń) dotyczyły wybiórczości środowiskowej dzięcioła dużego i średniego, białorzytki, świergotka łąkowego i innych gatunków ptaków terenów otwartych. M. Čapek i B. Klubec (Brno) przedstawili roczną i dobową zmienność wydawania głosów, w pierwszym rzędzie śpiewu, wielu gatunków ptaków z kilku miejscowości Moraw i Czech.

W ubiegłym roku byłem na analogicznej konferencji na Słowacji, w której uczestniczyło 156 ornitologów, w tym 4 z Węgier, 1 z Ukrainy i duża grupa z Czech. Nasze podstawowe dzieła ornitologiczne (L. Tomiałojcia i J. Walasza) są tutaj dobrze znane, tym niemniej wydaje się, że współpraca ornitologów z południowych rejonów Polski z ornitologami słowackimi jest ciągle zbyt słaba, za mało realizuje się wspólnych tematów badawczych, również powinno być nas więcej na konferencjach ornitologicznych u nich (i *vice versa*). Jadąc na Słowację na ubiegłoroczną i tegoroczną konferencję liczyłem, że spotkam tam rodaków. Niestety, zawiodłem się.

Osobom, które chciałyby nawiązać współpracę z ornitologami słowackimi mogę wysłać pełną listę adresów.

Organizatorem omawianej Konferencji był dr A. Krištin (z Zakładu Ekologii Lasu SAN), któremu dziękuję za bardzo serdeczną gościnę.

Jan Pinowski